

A KÖNYV A NAGYVILÁGBAN

A könyv Németországban

Nyugat-Berlin, München, Hamburg, Köln és a többi nyugat-német város könyvkereskedéseinek polcait ponyvatermékek lepik el, amelyeknek tartalmáról címük után alkothatunk ítéletet. »Hitler tábornokai beszélnek önmagukról«, *W. Hagen: A titkos front*, mely Himmlert, Papent és másokat igyekszik tisztára mosni, *Hanna Reitsch: Repülés, ez az én életem*, mely lelkes dicsőítése a náci bombázásoknak, *G. Schober: Otthon az Eger mellett*, mely új háborúra uszít a Szovjetunió ellen, *F. Forell: Mölders*, mely a német katona a harmadik birodalomhoz való hűségét védelmezi, *E. Lange: A birodalmi marsall a háborúban*, mely nem fagy ki a gyilkos Göring »erényeinek« dicséretéből.

Százával akadnak olyan művek, melyek már címükkel is elárulják, hogy itt a német revans szellem táplálásáról van szó. Ilyenek: »Ne féljünk Szovjetországától«, »Ha az oroszok jönnek...«, »Ejtőernyős vadászok akkor és azután«, »Woina, Woina — oroszországi hadi-napló«, »Kémek kézikönyve«, »Szív — a szögesdrót között«, »Nem voltunk banditák!«, »Emlékezel-e még rá bajtárs? Egy Keleten harcoló gyalogszázad története« stb.

Az életrajzok és memoárok luxuskiadásai között Göringtől és Ribbentropptól kezdve Hess, Papen, Fritsche, valamint Hitler munkatársainak még egész sora szerepel, továbbá a Hitler-tábornokok és SS-vezetők egész galériája: Guderian, Kesselring, Manteuffel, Manstein, Rommel, Skorzeny stb. Különösen »kedveltek« a következő könyvek: *Guderian: Vén katona visszaemlékezései*, *Kesselring: Katona — az utolsó napig*, *Hausser vezérezredes: Waffen SS bevetésben*, *Kubizek: Hitler — az én ifjúkori barátom*, *Picker: Hitler beszélgetései a fehér asztal mellett a vezéri főhadiszálláson*.

A nyugat-német könyvkereskedések kirakatai az ország remilitarizálásának, a revansszellem újjászületésének saját-szerű visszatükröződése. A gyermekek számára újból kiadták May Károlynak, a

filléres kalandorregények szerzőjének nyárspolgárok között népszerű könyveit, melyek embergyűlölő fajelméletet hirdetnek.

A humanista szellemű irodalom, de különösen a klasszikusok művei a lakosság széles tömegei számára úgyszólván megfizethetetlenek. A könyvpiac helyzete Nyugat-Németországban meglepő ellentétben van a könyvkiadás ama fellendülésével, amelyet a Német Demokratikus Köztársaságban figyelhetünk meg.

A Német Demokratikus Köztársaságban, ahol a humanista irodalom ápolása és terjesztése mind a kormány, mind pedig az egész demokratikus közvélemény közös ügye és törekvése, a lakosság legszélesebb körei számára is lehetővé teszik a klasszikusok olvasását. *Thomas Mann Buddenbrook* című regényének új kiadását 30 000 példányban hét nap alatt kiárusították. *Thomas Mann* e regénye ilyenképpen egy hét alatt a Német Demokratikus Köztársaságban nagyobb példányban fogyott el, mint Nyugat-Németországban az utóbbi öt esztendő alatt.

A Német Demokratikus Köztársaságban egymásután jelennek meg olcsón, szép kiállításban *Goethe* válogatott művei hat kötetben, majd három kötetben, *Goethe Wilhelm Meistere* két kötetben, ugyanúgy a *Westöstlicher Divan* két kötetben, külön az *Ifjúkori művek* két kötetben, a *Faust* mindkét része, a *Götz von Berlichingen*, az *Urgötz*-el együtt. *Schiller*t nyolc kötetben, majd tíz kötetben jelentették meg, *Lessinget* három kötetben, *Heine* válogatott műveit három kötetben stb.

Nyugat-Németország haladó szellemű könyvkereskedői Könyvkereskedő Egyesülést igyekeztek szervezni és arra törekedtek, hogy meginduljon az övezetek közti rendszeres könyvcseré. Ily módon remélték könyvállományuk értékes könyvekkel való feltöltését. A bonni kormány azonban eddig minden ilyen irányú kezdeményezést megakadályozott.

Az osztrák könyvkiadás

Az osztrák könyvkiadást rendkívül nehéz helyzetbe hozta a papírárak emelkedése és a könyvet terhelő forgalmi adó. Az eladási árak ennek következtében olyan magasra szöktek, hogy elérték azt a határt, ahol már a könyvek többé nem adhatók el. Az osztrák kormány ily módon majdnem pusztulásra ítélte az osztrák irodalmat és vele együtt az osztrák írókat. Azok a szervek, amelyek szüntelenül a nyugati kultúráról szónokolnak, kisujjukat sem mozdítják meg a valóságban és a lehető legnagyobb hidegvérrel hagyják tönkremenni az irodalmat.

1951-ben Ausztriában 480 szépirodalmi mű látot napvilágot, ebből 134 volt fordítás. A fennmaradó 346 könyv közül 105 korábban megjelent művek újabb kiadása volt. Így tehát a valóban újnak tekinthető művek száma 241-re korlátozódott. Közülük 85 verskötet volt, ezeknél nagyrészt magának a szerzőnek kell a nyomdai költségeket a kiadónak megterítenie, vagy pedig egyenesen a szerző kiadásában jelennek meg. Így az egész osztrák könyvtermelés egy éve 130—140 új könyvre zsugordott össze. Az 1952-es év eredménye sem kedvezőbb. Az Österreichische Bibliographie szerint 305 szépirodalmi mű jelent meg, közöttük 52 fordítás, 65 új kiadás és 66 verskötet. Az irodalomnak ezt az agóniáját az idézi elő, hogy a magas könyvárak a lakosság széles rétegei számára lehetlenné teszik az irodalmi értékű művek új kiadásainak megszerzését. Az írónak már előre biztosítani kell bizonyos példányszám eladását, csak akkor jöhet egyáltalán szóba könyve könyvkiadása.

A 134 fordítás közül 80 amerikai műnek az átültetése. Ha valaki néhány ilyen amerikai fordítást olvas, igazán megcsömrlik ezektől a művektől. A könyvek ugyanis részben a kapitalizmus dicsőítésével foglalkoznak, részben »lelektani« regények, a legborzalmasabb szexuál-neurotikus részletelmezésekkel.

Az amerikai könyvek mellett a bécsi

könyvkereskedések kirakatainak legszembeötlőbb jelensége a mai időkből származó emlékiratok, naplók és háborús történetek szűnni nem akaró áradata.

Az osztrák kiadók új kiadásai ellen nem lehetne szót emelni, ha az osztrák irodalom valódi nagy értékei közül — mint például Grillparzer, Lenau, vagy valamelyik nagy osztrák elbeszélő: Stifter, Rosegger — vennék a műveket. Semmiképpen sem lehet azonban véletlennek tartani, hogy Bruno Brehm történeti ponyvaíró, Jelusich és Hohlbäum dominálják osztrák részről úgyszólván az egész piacot.

Azoknak az osztrák könyvbarátoknak, akik szerény jövedelmük mellett értékes, korszerű könyveket akarnak, a Buchgemeinde olvasószervezet siet segítségére. Ez a Globus kiadóval kapcsolatban álló vállalkozás, mely elsőnek három könyvet hozott ki: *Kisch: Kalandok öt világrészen át*, *Zola: Germinal-ját* és *Jack London: A vasputa* című könyvét. Majd hamarosan közel száz könyv, bel- és külföldi szerzők regényei, népszerűsítő tudományos művek, művészettörténeti könyvek, líra, gyermek- és ifjúsági mű jelent meg a Buchgemeinde számára. A szervezetnek ma már Ausztria minden nagyobb városában van megbízottja, aki az olvasók képviselőiben javaslatokat küld a kiadóvállalatnak. E javaslatok mértékadóak a termelési terv összeállításánál.

Az olvasóval való állandó kapcsolat egyik eszköze az 1949. január óta megjelenő havi folyóirat: Die Buchgemeinde. Ez tizenhatoldalas illusztrált füzet, mely szemelvényeket, könyvújdonságokról való beszámolókat, a szerzőket ismertető cikkeket özol. Különösen kedvvel foglalkozik a fiatal lírikusokkal. A Buchgemeinde tagjai ingyen kapják. Ez a haladó olvasó-szervezet azonban természetesen nem teheti jóvá az osztrák könyvkiadás egészségének hibáit, hiányait, mulasztásait és káros hatásait.

Katona Jenő

JUGOSZLAV KLASSZIKUS ÍRÓK műveinek kiadására készül A Szovjet Állami Irodalmi Kiadó. Közreadják többek között a XIX. század szlovén klasszikusának Presern-nek költemény- és versgyűjteményét, amelyhez Tyihonov írt előszót. A XIX. század nagy jugoszláv költőjének, P. Negosnak alkotásait, a »Hegyi koszorú« hősi elbeszélőköltemény fogja képviselni. Sajtó alá rendezik továbbá Domanovic és Nusics szerb klasszikusok szatirikus elbeszélés-költeményét. — Előkészületben van a jugoszláv népi eposzok kiadása is. Különgyűjteményben fognak megjelenni a szerb, horvát, szlovén és macedón mesék. (Szovjetszkaja Kultura).

AZ ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR MÓDSZERTANI CSOPORTJA rendszeresen látogatja az üzemi szakkönyvtárakat. A Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatója című kiadványsorozatán keresztül terjeszti a jó könyvtári és dokumentációs módszereket, ismerteti a külföldi szaklapok erre vonatkozó cikkeit, beszámol a könyvtárak munkájáról stb. A csoport legközelebbi feladatának megkezdésére a műszaki folyóiratok központi címjegyzékének összeállítását és ennek alapján — terve szerint — decemberben a felvilágosítást kérőknek már rendelkezésére fog állni. További feladata a szakkönyvtárosok oktatása, vizsgáztatása és továbbképzése. (O. M. K.)